

Sygn. akt IV CZ 47/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa małoletniej J. B.

przeciwko P. B.

o alimenty,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 listopada 2018 r.,

zażalenia pozwanego

na orzeczenie zawarte w punkcie drugim

wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III Ca (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie drugim i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w
orzeczeniu kończącym postępowanie.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ł. wyrokiem z dnia 6 marca 2017 r. zasądził od pozwanego P. B. na rzecz małoletniej córki J. B. alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie, płatne do rąk matki dziecka J. Z. do dnia dziesiątego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, począwszy od dnia 4 lipca 2016 r. (punkt I), oddalił powództwo w pozostałej części (punkt II), odstąpił od obciążenia stron kosztami procesu, przejmując wydatki na rachunek Skarbu Państwa (punkt III), zniósł wzajemnie koszty zastępstwa procesowego

między stronami (punkt IV) i nadał wyrokowi w punkcie I rygor natychmiastowej wykonalności (punkt V).

Sąd Okręgowy w L., na skutek apelacji małoletniej powódki, wyrokiem z dnia 17 stycznia 2018 r. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w punkcie II oraz IV i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż błędnie założył, że zakres jego procedowania ma dotyczyć wydania rozstrzygnięcia o obowiązku alimentacyjnym na rzecz małoletniej J. B. za okres sprzed wniesienia powództwa na podstawie art. 137 § 2 k.r.o., podczas gdy J. Z. wystąpiła z roszczeniem regresowym przewidzianym w art. 140 § 1 k.r.o. Podkreślił, że niewskazanie podstawy prawnej tego roszczenia w pozwie nie stało na przeszkodzie do odczytania go jako zgłoszonego przez J. Z. na swoją rzecz, a nie na rzecz małoletniej córki.

W zażaleniu pozwany wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w części obejmującej rozstrzygnięcia zawarte punktach II i IV i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania, podnosząc zarzuty naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., art. 382 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c. oraz art. 140 k.r.o.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób - w zasadzie - nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W konsekwencji, w razie uwzględnienia apelacji - z reguły - zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji zostało dopuszczone jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli prawidłowości takiego orzeczenia służy zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 11 k.p.c. Ocenie Sądu Najwyższego przy rozpoznawaniu tego zażalenia może zostać poddana wyłącznie trafność zakwalifikowania wskazanych wyżej przypadków jako przesłanek uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego; poza zakresem badania pozostają natomiast kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie

zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, z dnia 26 marca 2014 r., V CZ 15/14 i z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - nie publ.).

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się po przeanalizowaniu żądania pozwu (wniosku) oraz przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego, w tym w szczególności wad polegających na poczynieniu wadliwych, czy niekompletnych ustaleń faktycznych. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy poglądu prawnego sądu pierwszej instancji co do zasadności rozpoznawanego żądania nie oznacza, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, Nr 12, poz. 483).

Sąd Okręgowy wskazał, że przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego było nierozpoznanie przez Sąd Rejonowy istoty sprawy, wynikające z wydania rozstrzygnięcia co do żądania zapłaty kwoty 18.000,00 zł na podstawie art. 137 § 2 k.r.o., podczas gdy J. Z. w uzasadnieniu tego żądania przytoczyła okoliczności nawiązujące do przesłanek roszczenia przewidzianego w art. 140 § 1 k.r.o.

Trafnie zarzucił skarżący, że przytoczone stanowisko Sądu Okręgowego budzi istotne zastrzeżenia.

Z uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji wynika jednoznacznie, że żądanie pozwu dotyczące zasądzenia na rzecz J. Z. kwoty 18.000 zł zostało poddane ocenie pod kątem jego zasadności. Sąd Rejonowy rozpoznał merytorycznie roszczenie strony powodowej i uznał, że jest ono nieuzasadnione. Wskazał, że zgromadzony w sprawie materiał nie pozwala uznać za prawdziwe twierdzeń J. Z., że zawarła ze swoimi rodzicami umowy pożyczki na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb małoletniej powódki.

Argumenty powyższe wskazują na to, że - wbrew ocenie Sądu Okręgowego - Sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy również w zakresie tego roszczenia. Kwestia, czy roszczenie to zostało poddane ocenie w płaszczyźnie właściwych przepisów prawa materialnego nie mogła stanowić wystarczającej

podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Ewentualna odmienna ocena prawna sądu odwoławczego, nawet jeśli łączy się z potrzebą poczynienia uzupełniających ustaleń w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy lub koniecznością przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego, nie usprawiedliwia przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy; może natomiast wskazywać na to, że sprawa została rozstrzygnięta nieprawidłowo. W takim przypadku sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie art. 382 k.p.c., zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości i należycie zastosować prawo materialne, gdyż w systemie apelacji pełnej druga instancja ma charakter merytoryczny, a nie jedynie kontrolny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2017 r., IV CZ 39/17, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

aj